

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๒๒/๒๕๖๒

วันที่ ๒๗ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { นายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล หรือ
จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน } ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามา
ในราชอาณาจักร จะกระทำได้หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงตามคำขอท้ายคำร้อง ผู้ร้องได้รับความเดือดร้อนจากคำสั่งกระทรวงมหาดไทย
ที่ ๑๑๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ หนังสือผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ และการไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทย
บัดนี้ กระทรวงมหาดไทย ได้มีคำสั่งที่ ๒๗๕๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ยกเลิกการไม่อนุญาต
ให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรเนื่องจากเป็นผู้มีสัญชาติไทยมิใช่คนต่างด้าว และสำนักงาน
ตรวจคนเข้าเมืองได้ดำเนินการลบข้อมูลจากคนต่างด้าวดังกล่าวออกจากระบบสารสนเทศเมื่อวันที่
๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ เรียบร้อยแล้ว ดังนั้น ผู้ร้องจึงมิใช่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ
ที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓
และมีใช่บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะ
เดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๖
แต่อย่างไรก็ดี คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาลไว้แล้ว ก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตายหรือมีการขอ

ถอนคำร้อง หรือไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีนั้น ศาลจะพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ เว้นแต่ การพิจารณาคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ แยกพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

๑. ประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ถือเป็นหลักและหัวใจสำคัญของกฎหมายมหาชน หมายถึง การตอบสนองความต้องการของคนอื่นส่วนใหญ่ที่มีใช้ของผู้ดำเนินการเองนั้น ดังที่พยานุกรม ศัพท์รัฐสภาและการเมืองไทยให้นิยามว่า ประโยชน์ต่อสาธารณะ หมายถึง “ประโยชน์อันเกิดแก่ ประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ...” ดังนั้น ประโยชน์สาธารณะจึงมีความหมายตรงกันข้าม กับประโยชน์ของปัจเจกชน พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ร้องได้รับการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือ เสียหายโดยกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งยกเลิกการไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร เนื่องจากผู้ร้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยและสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้ลบข้อมูลของคนต่างด้าวดังกล่าว ออกจากระบบสารสนเทศแล้วก็ตาม แต่การที่บุคคลที่มีสัญชาติไทยนอกจากมีสิทธิพลเมืองที่รัฐธรรมนูญ ให้ความคุ้มครองเฉพาะบุคคลที่เป็นพลเมืองของรัฐเท่านั้นแล้ว รัฐยังต้องให้สิทธิขั้นพื้นฐานในการเข้ามา มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างเจตจำนงทางการเมืองของรัฐด้วย เช่น สิทธิทางการเมือง เป็นต้น และ ขณะเดียวกันรัฐจะลิดรอนสิทธิในความเป็นพลเมืองของรัฐมิได้ ทั้งนี้ รัฐเท่านั้นที่มีอำนาจในการ ให้สัญชาติแก่พลเมือง ด้วยเหตุข้อเท็จจริงตามคำร้องที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยที่มีสิทธิความเป็นพลเมืองไทย ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของรัฐ จึงถือว่าเป็นประโยชน์สาธารณะที่ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยคดีต่อไปได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑

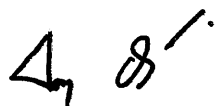
๒. การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามา ในราชอาณาจักร เป็นกรณีความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพลเมืองไทยและราชอาณาจักรไทย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีบัญญัติเกี่ยวกับข้อห้ามมิให้รัฐดำเนินการดังกล่าว มี ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑ รัฐธรรมนูญบัญญัติเฉพาะการเนรเทศผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร จะกระทำมิได้ มีจำนวน ๔ ฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๔๑ วรรคสาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๓๑ วรรคสอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๑ มาตรา ๓๙ วรรคสาม และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ มาตรา ๔๗ วรรคสาม

๒.๒ รัฐธรรมนูญบัญญัติห้ามการเนรเทศผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้ มีจำนวน ๖ ฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๔๐ วรรคสาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๔๓ วรรคสาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาตรา ๔๖ วรรคสาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๖ วรรคสาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๔ วรรคสาม และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง คำว่า “สัญชาติ” หมายถึง ความผูกพันทางกฎหมายที่บุคคลมีต่อรัฐโดยรัฐตรากฎหมายขึ้นเพื่อรับรองความผูกพันต่อกัน จึงก่อให้เกิดภาระหน้าที่ของบุคคลที่มีต่อรัฐและรัฐมีหน้าที่ต้องปกป้องคุ้มครองบุคคลนั้นด้วย

พิจารณาแล้วเห็นว่า ด้วยความเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยโดยการเกิด จึงก่อให้เกิดสิทธิของความเป็นพลเมืองไทย รัฐจึงมีหน้าที่ต้องให้คนสัญชาติของตนเองต้องอาศัยอยู่ในดินแดนของตนเองและขณะเดียวกันรัฐจะเนรเทศคนสัญชาติของตนเองออกนอกราชอาณาจักรมิได้ เนื่องจากเป็นสิทธิของคนสัญชาติไทยตามหลักสากลว่าด้วยการห้ามเนรเทศคนสัญชาติตนเอง (Non Expulsion of National Principle) และหลักหน้าที่ของรัฐต้องรับคนสัญชาติตนเองเข้าประเทศ (Duty of Admission Principle) โดยรัฐจะปฏิเสธไม่ยอมให้คนสัญชาติตนเองเดินทางเข้าประเทศไม่ได้ แตกต่างจากบุคคลต่างด้าวที่รัฐมีอำนาจเนรเทศบุคคลต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักรไทยได้ตามพระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏว่ามีความจำเป็นเพื่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้รัฐมนตรี มีอำนาจออกคำสั่งให้เนรเทศคนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักรมีกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร อนึ่ง เมื่อพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป รัฐมนตรีจะเพิกถอนคำสั่งเนรเทศเสียก็ได้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ความในวรรคแรกมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ที่เคยได้สัญชาติไทยโดยการเกิด” โดยบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการเนรเทศ พ.ศ. ๒๔๙๙ ดังกล่าวสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้น สิทธิพลเมืองเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมืองของรัฐนั้น ๆ เท่านั้น โดยพลเมืองของรัฐเป็นผู้ทรงสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าว เช่น สิทธิเกี่ยวกับสถานะบุคคลของความเป็นพลเมืองของรัฐ เป็นต้น ดังนั้น ด้วยความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้” จึงบัญญัติไว้ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมายถึง สิทธิและเสรีภาพของพลเมืองไทยเท่านั้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าว การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้
ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ